

Aikakauskirja Kasvatus
Abstraktit

Vasalampi, Kati – Torppa, Minna – Eklund, Kenneth – Ahonen, Timo – Lerkkanen, Marja-Kristiina – Poikkeus, Anna-Maija. 2018. MUUTOSTRENDIEN TARKASTELU NUORTEN KOULUMOTIVAATIOSSA JA -HYVINVOINNISSA – KOHORTTITUTKIMUS YLI KOLMEN AJANKOHDAN. Kasvatus 49 (4), 272–286.

Tässä kohorttitutkimuksessa tarkasteltiin seitsemäsluokkalaisten koulumotivaation sekä kouluhyvinvoinnin tason muutoksia yli kolmen ajankohdan (vuodet 2007, 2010 ja 2014). Vuosien 2007 (N = 339) ja 2010 (N = 266) aineistot edustavat kahta kohorttia Lapsen Kielen Kehitys - seurannan osallistujista, ja vuoden 2014 (N=1167) aineisto on osa Alkuportaatt-seurantaa. Tulokset osoittivat, että seitsemäsluokkalaisten kohorteissa koulumotivaatio ja -hyvinvointi muuttuivat vain vähän ajankohdasta toiseen. Nuorten matematiikan arvostus lisääntyi hieman, mutta kiinnostus äidinkieleen heikentyi. Nuorten ilmaisemissa koulutuspyrkimyksissä tapahtui muutosta: yliopisto koulutuspyrkimyksenä oli tyypillisempi ja ammatillinen koulutus harvinaisempi vuonna 2014 kuin 2007. Tytöt olivat poikia motivoituneempia äidinkielen opiskeluun, kun taas pojat arvostivat matematiikkaa tyttöjä enemmän. Vaikka tytöt raportoivat kouluviihtymisen poikia korkeammalle, erityisesti poikien kouluviihtyvyys osoitti nousevaa trendiä vuodesta 2007 vuoteen 2014. Kouluuupumuksessa ei havaittu sukupuolieroja eikä kohorttien välisiä muutoksia ajankohtien välillä. Kaikkiaan kohorttien väliset erot koulumotivaatioissa ja -hyvinvoinnissa osoittautuivat hienosyisiksi ja riippuvaisiksi siitä, minkä asian suhteen niitä tarkasteltiin, sekä siitä, tarkasteltiinko tyttöjen vai poikien muutostrendejä.

Asiasanat: motivaatio, uupumus, hyvinvointi, nuoret, koulutus

Kallio, Eeva – Utriainen, Jukka – Niilo-Rämä, Mikko – Räikkönen, Eija. 2018. LUKIOMENESTYKSEN JA YLIOPISTO-OPINTOJEN ALOITUSHETKEN IÄN YHTEYS YLIOPISTO-OPINNOISSA MENESTYMISEEN JA OPINTOJEN ETENEMISEEN: SEURANTATUTKIMUS. Kasvatus 49 (4), 287–296.

Tässä tutkimuksessa selvitettiin, missä määrin lukion opintomenestys selittää yliopisto-opinnoissa menestymistä ja opintojen etenemistä. Aineisto muodostui 120:n vuonna 2006 opintonsa aloittaneen liikuntatieteiden tai kielten yliopisto-opiskelijan opintotiedoista. Tutkittavista kerättiin lukiosuoritusten arvosanat, ja heidän yliopisto-opintojensa etenemisnopeutta ja suoritustasoa seurattiin vuoteen 2015 saakka. Aineisto analysoitiin korrelaatio- ja regressioanalyysillä. Regressioanalyysissä selvisi, että tutkittavien lukion päättötodistuksen arvosanojen keskiarvo ja ikä opintojen aloitushetkellä selittivät yliopistossa suoritettujen arvosanojen keskiarvoa. Mitä parempi keskiarvo opiskelijalla oli lukion päättötodistuksessa ja mitä vanhempi hän oli opintojen aloitushetkellä, sitä parempia arvosanoja hän sai yliopistossa. Mitä parempi päättötodistuksen keskiarvo opiskelijalla oli, sitä paremman arvosanan hän sai pro gradusta ja sitä todennäköisemmin hän valmistui vuoteen 2015 mennessä. Ylioppilastutkinnon arvosanojen keskiarvo ei selittänyt vaihtelua yliopisto-opintojen arvosanojen keskiarvossa tai pro gradun arvosanoissa. Laajempi tutkimus pitäisi toteuttaa Suomessa eri yliopistoissa sekä niin sanotuilla pehmeillä että kovilla tieteenaloilla, ja seurantaa olisi jatkettava myös työelämään. Yliopistojen valintamenettelyjen muutosta tulee harkita huolellisesti.

Asiasanat: lukio, lukion päättöarviointi, ylioppilastutkinto, yliopisto, yliopisto-opintojen eteneminen, opintomenestys, seurantatutkimus

Pitkäniemi, Harri. 2018. MIXED METHODS -METODOLOGIA KRIITTISEN REALISMIN INSPIROIMANA. Kasvatus 49 (4), 297–309.

Artikkelin tarkoituksena on pohtia mixed methods -lähestymistapaa suhteuttamalla sen metodologisia tavoitteita kriittisen realismin ideoihin. Kriittisen realismin metodologit ovat kritisoineet paitsi muita tieteenfilosofioita myös niitä konventionaalisia ja rutiinimaisia käytäntöjä, joita sovelletaan ”monometodeissa”. Artikkelin probleema piirtyy tieteenfilosofisen aspektin, kriittisen realismin ja mixed methods -lähestymistavan välisenä kohtaamisena. Alustavien pohdintojen perusteella näyttää siltä, että miksaus on ollut kiinnostunut eri epistemologioista ja sen mukaisesti erilaisista tutkimusaineistoista. Näin saatu kuva tutkittavasta ilmiöstä, tai pikemminkin sen eri ”osista”, on monipuolistunut ja täydentynyt. Sen sijaan kriittisen realismin metodologinen konstruktio, jossa selitysmekanismien jäljittämisen välineenä käytetään muun muassa prosessin tiheää kuvaamista, on miksausun tähänastisissa tehtäväkuvauksissa havaittavissa vain heikosti. Kriittisen realismin ja mixed methods -lähestymistavan ideoita yhdistelemällä kehiteltiin alustavasti kaksi erilaista mahdollisuutta systeemiseen ja laaja-alaiseen miksaavaan tutkimusasetelmaan: a) esisysteeminen ja staattinen (kerta-)tutkimus ja b) täyssysteeminen ja dynaaminen prosessitutkimus. Erityisesti täyssysteeminen asetelma hahmottaa ilmiökokonaisuutta generoitavana prosessina, ”liikkeessä”.

Asiasanat: metodologia, mixed methods, kriittinen realismi, ihmistieteet, kasvatustiede

Kivioja, Alina – Soini, Tiina – Pietarinen, Janne – Pyhältö, Kirsi. 2018. MIKÄ ON KESKEISTÄ HYVÄSSÄ OPETUSSUUNNITELMAPROSESSISSA? Kasvatus 49 (4), 310–325.

Artikkelissa tarkastellaan viimeisimmän opetussuunnitelmauudistuksen (OPS 2016) perusteopetusta. Tutkimuksessa selvitettiin perustetyöhön osallistuneiden asiantuntijoiden näkemyksiä opetussuunnitelmauudistustyön avainkohdista. Siinä valotettiin kasvatustieteiden asiantuntijoiden merkitysneuvotteluissa käsittelemiä asioita ja niistä syntyneitä tulkintoja keskeisessä suomalaisen koulun kehittämiseen liittyvässä prosessissa. Tutkimusaineisto on osa laajempaa aineistoa, joka kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella kahdesti perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden uudistamisprosessin aikana. Ensimmäisen kerran kysely toteutettiin perustetyön puolivälissä ja uudestaan perusteiden valmistuttua. Tämän tutkimuksen aineisto koostui niiden asiantuntijoiden vastauksista, jotka vastasivat avoimiin kysymyksiin molemmilla kyselykerroilla (n = 48). Aineisto analysoitiin sisällönanalyysin avulla. Asiantuntijat kuvasivat uudistustyön avainkohtina sekä prosessitekijöitä että prosessin tuloksena koostetun Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 -asiakirjan sisältöjä. Avainkohtina korostuivat pyrkimys johdonmukaisuuteen, samanmielisyyteen ja yhtenäisyyteen asiakirjan periaatteellisista ja arvolutautuneista sisällöistä ja toisaalta niiden virittämistä pedagogisista ratkaisuista. Pedagoginen kehittäminen puolestaan nähtiin vahvasti aktiivisten, autonomisten opettajien oman työn kehittämisenä, ja näin uudistuksen onnistumisen nähtiin riippuvan paljon opettajien motivaatioista ja taidoista. Samanaikaisesti esimerkiksi koulutason merkitysneuvottelujen tukemista ei juurikaan tuotu esiin uudistuksen säätelijänä.

Asiasanat: peruskoulu, opetussuunnitelmat, uudistukset, prosessit, sisällönanalyysi